

A gyepgazdálkodás jelentősége domb- és hegyvidéki térségekben

Krisztián József

GATE "Fleischmann Rudolf" Mezőgazdasági Kutatóintézet, Kompolt

Az eredményes domb- és hegyvidéki gazdálkodás, a mezőgazdasági területek hasznosítása, talajvédelme egyaránt feltételezi a kérődző állatfajok síkvidékitől nagyobb arányú létszámát. A 17%-nál meredekebb lejtésű területek elsősorban gyp művelési ágban hasznosíthatók. Ezt nem csak a hazai, hanem a környező országok mezőgazdasági gyakorlata is igazolja. Az Északi Középhegység mezőgazdasági területein kialakult művelési ág arányok is mutatják a hegyvidéki gyepgazdálkodás jelentőségét. Míg Magyarország mezőgazdasági területein a gyepes területek aránya 18%, addig az Északi Középhegységek megyéiben 28%. Ez önmagában is bizonyítja a térségben a gyepgazdálkodás fontosságát.

A gyepes területek hasznosító állatfajok nélkül nem tekinthetők ugyanakkor produktív területeknek. Talajvédelmi funkciójuk ugyan nem hanyagolható el, de mezőgazdasági hasznosítás nélkül a gyepes területek elbozótosodnak, értéktelen parlag területekké válnak. Újrahasznosításuk csak rekultivációt követően lehetséges gyep, vagy erdészeti művelési ágban egyaránt nagy költségekkel végezhető.

Az elmúlt években a kérődző állatállomány nagyarányú csökkenése volt jellemző, a táblázat adatainak megfelelően.

A kérődző állatállomány változása, 100 hektár gyepes területre jutó állomány

	Vizsgált évek				Csökkenés aránya 1986=100
	1986		1993		
	Összes állat 1.000 db	100 ha gyepre jutó állat, db	Összes állat 1.000 db	100 ha gyepre jutó állat, db	
szarvasmarha					
Magyarországon	178	83	88	41	49
Észak-Magyarországon	1.728	151	999	80	53
juh					
Magyarországon	278	129	83	39	30
Észak-Magyarországon	2.337	204	1.252	109	53

Sajnálatos, hogy a domb- és hegyvidéki térségekben akkor is sokkal kevesebb volt a kérődző állatállomány, amikor a mezőgazdasági termelés elismerten magas színvonalú volt

az országban. A csökkenés mindkét állatfajnál nagyarányú volt, tragikus a juh állományé, ahol a hét év alatt a létszám kevesebb mint harmada lett. Akkor is indokolatlan ez a csökkenés, ha tudjuk, hogy a juh veszélyezteteti a meredek lejtős területeken a gyep állományt. Ennek csak abban az esetben van reális veszélye, ha túllegeltetik, tipratják a területet. Akkor sem volt ez általános, amikor a jelenleginek duplája volt az állomány a domb- és hegyvidéki térségekben. Meg is előzhetjük a túllegeltetést, a hegyvidéki legelők erózióját, megfelelő szakszerű legeltetéssel, a gyepállomány ápolásával, tápanyagellátásával.

A kisebb állatlétszám mindkét időszakban több okra vezethető vissza. Alapvető ok volt, jelenleg is az, hogy a szarvasmarha és a juh ágazatoknak nem megfelelő a jövedelmezősége. Kedvező változás csak megfelelő árviszonyok esetén várható. Nem nélkülözheti a megkülönböztetett támogatást a hegyvidéki térségek mezőgazdasága, ha elismerjük, hogy szükség van az ott termelt termékekre, meg kell védeni az erózió által veszélyeztetett területeket a további degradációtól, az ott élő népességet az elszegényedéstől.

A kielégítő állatlétszám, a hegyvidéki gypces területek szakszerű hasznosítása feltételezi az erózió által veszélyeztetett szántóföldeken a jó talajvédő hatású évelő kultúrák termesztését. Végző soron a gyepgazdálkodás, az állattenyésztés fejlesztése a domb- és hegyvidéki térségekben a mezőgazdasági termelés alapja. Alapja a termőföld erózió elleni védelmének, a természeti környezet védelmének, a kedvezőtlen természeti adottságú térségek fejlesztésének.